

БЗЗ терапія (Біологічний зворотній зв'язок, Biofeedback) включена в перелік методів лікування, які офіційно застосовуються в медичній реабілітації

Метод дозволяє лікарю і пацієнту природним, безмедикаментозним шляхом оптимізувати нормальні фізіологічні функції організму і скорегувати порушені, на підставі спеціальної обробки інформації про роботу його внутрішніх органів і систем, згідно з даними біоелектричної активності головного мозку, серця, різних м'язів і органів дихання та показників, які знімаються діагностичними датчиками.

З клінічної точки зору за допомогою БЗЗ пацієнт навчається довільно регулювати деякі функції, наприклад частоту серцевих скорочень і дихання, напругу скелетної мускулатури, тонус і кровонаповнення судин. Протягом курсу БЗЗ-сеансів можливо посилити або послабити даний фізіологічний показник, а, отже, рівень тонічної активації тієї регуляторної системи, чію активність даний показник відображає.

БЗЗ-терапія наочно демонструє, як можна використовувати свідомість для безпосереднього контролю над власним організмом і вироблення необхідних навичок. БЗЗ дозволяє здійснювати не тільки повну функціональну діагностику організму, але і комп'ютерну біологічну регуляцію різних функціональних систем організму на основі візуального та звукового біологічного зворотного зв'язку за стандартними параметрами ЕЕГ, ЕМГ, ЕКГ, пульсового кровонаповнення судин, термометрії шкіри і шкірного опору. БЗЗ терапія практично єдина медична технологія, де пацієнт є активним учасником оздоровлення, лікування і тренінгу в одній процедурі, в результаті якої навчиться справлятися зі стресом, розладом сну, безсонням, головною білью напруги, мігренню, артеріальною гіпертензією, нападами бронхіальної астми, вегето-судинною дистонією, фобіями та іншими психосоматичними проявами, а також впливати на підвищення працездатності і стійкості до стресу.

Висновки. Для обґрунтування системи алгоритмізованих саногенних заходів визначено розрахункові формули, враховуючи параметри психофізіологічних функцій та показники вегетативного статусу; розроблено алгоритмізовану систему охорони та гігієни праці фахівців морської галузі, програму психофізіологічних обстежень фахівців морської галузі; рекомендації щодо застосування технології біологічного зворотного зв'язку.

Список використаних джерел:

- 1.Бобир В.А. Контроль над людським фактором на морському флоті. Матеріали наук. техн. конф. «Інтегровані комплекси транспортних засобів та безпека судноплавства», (Одеса, 23-24 травня 2006 р.). – Одеса, 2007. – С. 13–14.
2. Крайнюк В.М. Психологія стресостійкості особистості. К.: Ніка Центр, 2007. – 432 с.
- 3.Риміна Т. М. Психофізіологічна характеристика, стрес у професійній діяльності морських лоцманів в портах України. Одеса: Морський тренажерний центр, 2016. – 78с
- 4.Шафран Л.М., Псядло Е.М. Теорія і практика професійного психофізіологічного відбору моряків. Одеса: Фенікс, 2008. – 292 с.
- 5.Шмалей С. В., Нікулін Є. О., Фін Л. Є. Психофізіологічні показники професійного стресу фахівців морської галузі. X Международная научно-практическая конференция «MODERN SCIENCE: PROBLEMS AND INNOVATIONS» (13-15 декабря 2020 года).Стокгольм, Швеция. – С 406–409.

СОЦІАЛЬНІ НЕБЕЗПЕКИ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

*Шовкова А. О.
м. Полтава*

Анотація. У статті розглянуто сучасні підходи до визначення поняття соціальна небезпека. Висвітлено суть поняття та проаналізовано класифікацію категорії соціальна небезпека

Ключові слова: небезпека, соціальна безпека, соціальна небезпека, безпекознавство.

Сучасне суспільство перебуває у постійному оточенні небезпек навколишнього світу. Вони мають різні джерела походження, відрізняються за своїм характером і інтенсивністю, але їх об'єднує те, що у разі їх ігнорування наслідки можуть бути катастрофічними. Особливе значення мають соціальні небезпеки, адже не значна, на перший погляд, загроза може призвести до збройного конфлікту чи розпаду держави.

Питання соціальної небезпеки в науковій літературі розглянуто досить широко. Історія виникнення, становлення й розвитку соціальної безпеки одержали відображення у працях таких закордонних вчених, як Відаль де ла Бланш, Х. Маккіндер, А. Мехен, Ф. Ратцель, Н. Спайкмен, К. Хаускофер. У роботах О. Іляшевої проведено дослідження з позицій комплексно підходу до вивчення соціально-економічного розвитку регіону з використанням моделей та методів оцінювання соціальної безпеки на регіональному рівні [9, с. 58]. Новікова О., Н. Палій, С. Кучерук обґрунтували механізми управління соціальною безпекою. У публікаціях О. Мельниченко, О. Іляш, О. Яременко досліджено організаційно-правове забезпечення соціальної безпеки з орієнтацією на аналіз ефективності соціальної політики.

Для якісного аналізу поняття соціальна небезпека потрібно розглянути визначення його складових.

За великим тлумачним словником сучасної української мови термін «небезпека» трактується, як можливість якоїсь біди, нещастя, якоїсь катастрофи, шкоди і т. п. Образно – це стан, коли кому-небудь або чому-небудь щось загрожує [1, с. 747].

Дзьобань О. розглядає небезпеку як наявність і дію реальних чи потенційних сил і факторів, які можуть стати дестабілізуючими стосовно особистості, соціальної системи в нанесенні їм збитку, дезорганізації або повного знищення [2].

Ярошевська В. та інші при формулюванні терміна «небезпека», окрім поняття несумісності з життєдіяльністю людини, вводять ще і поняття несприятливих для людини чинників. Автори виходили з поняття впливу.

У словнику-довіднику з безпеки життєдіяльності Ф. Кармазінова трактує небезпеку як ситуацію (у природі або техносфері), за якої можливо виникнення явищ або процесів, які здатні вражати людей, завдавати матеріального збитку, руйнувати навколишнє середовище людини. Желібо Е., Заверуха М. у визначенні небезпеки додають до ситуації ще й умови [3, с. 19].

Погосова М. визначає небезпеку як існуючу або потенційну можливість дії загрози, вплив якої може завдати шкоди будь-якому суб'єкту чи об'єкту.

Пістун І. [6, с. 33] визначає «небезпеку» як ключову дефініцією безпекознавства, під якою розуміють явища, процеси, об'єкти, властивості предметів, здатні у певних умовах наносити шкоду здоров'ю людини, це умова чи ситуація, яка існує в навколишньому середовищі і здатна призвести до небажаного вивільнення енергії, що може спричинити фізичну шкоду, поранення та/чи пошкодження.

Узагальнюючи проаналізовані вище терміни можна зробити висновок, що небезпека це реальні або потенційні явища, процеси або події, які можуть завдати шкоди кожному окремому індивіду, певній групі людей, всьому населенню конкретної країни або світової спільноти у цілому. Отримана шкода може виражатися у вигляді матеріальних збитків, руйнування духовних і моральних цінностей і принципів, деградації та інволюції суспільства.

Розглядаючи небезпеки, необхідно брати до уваги взаємодію їх суб'єкта, з одного боку, і об'єкта – з іншого.

Суб'єктом є її носій або джерело, в якості якого виступають індивіди, соціальне середовище, технічна сфера, а також природа.

Об'єкти, в свою чергу, це ті, на яких поширюється загроза чи небезпека (особистість, суспільне середовище, держава, світове співтовариство).

Слід зазначити, що людина може бути одночасно і суб'єктом, і об'єктом небезпеки. Більш того, на нього покладається зобов'язання щодо забезпечення безпеки.

Аналіз літератури показав, що незважаючи на різностороннє дослідження теоретичних і прикладних аспектів соціальної безпеки, різних рівнів її забезпечення, окреслена проблема потребує подальшого наукового дослідження.

Подольська Є. і Назаркін П. трактують соціальну безпеку як «комплекс заходів і технологій, які спрямовані на збереження і розвиток існуючої у державі соціальної системи» [7, с. 21].

Сиченко О. зазначає, що «у найзагальнішому розумінні соціальна безпека – це стан гарантованої правової та інституційної захищеності життєво важливих соціальних інтересів людини, суспільства і держави від зовнішніх та внутрішніх загроз» [8, с. 35].

Необхідно зазначити, що в літературі досить поширеним є обґрунтування соціальної безпеки як складової національної безпеки. Соціальна безпека «виникає як соціальний феномен у процесі розв'язання суперечності між такою об'єктивною реальністю, як небезпека, і потребою соціального індивідуума, соціальних груп і спільнот запобігти їй, локалізувати чи усунути наслідки небезпеки, реалізувавши свої соціальні інтереси найадекватнішими засобами», оскільки саме стан соціальної безпеки національної економіки є важливою характеристикою суспільно-економічної ситуації країни [5, с. 191].

У світі налічується більше 150 найменувань потенційних небезпек. Для ефективної мінімізації наслідків їхнього впливу та наслідків існує класифікація небезпек.

До соціальних джерел небезпек належать небезпеки, викликані низьким духовним та культурним рівнем: бродяжництво, проституція, пияцтво, алкоголізм, злочинність, наркоманія тощо. Першоджерелами цих небезпек є незадовільний матеріальний стан, погані умови проживання, брак уваги, поваги і любові з боку близьких і рідних людей, неможливість самореалізації, невизнаність, проблема нерівності у суспільстві, страйки, повстання, революції, конфліктні ситуації на міжнаціональному, етнічному, расовому чи релігійному ґрунті.

Аналізуючи причини виникнення соціальних небезпек можна виділити наступні три джерела:

- процеси, а також явища, які мають природне походження;
- елементи, складові техногенного середовища;
- вчинки і дії людини.

Варто зазначити, що той самий чинник може по різному впливати на декілька об'єктів у залежності від їхніх специфічних особливостей.

Соціальні небезпеки можуть бути класифіковані за:

1. Об'єктом впливу: людина, суспільство, держава, а також середовище проживання соціуму.

2. Природою, пов'язані з:

- психічним впливом на людину (шантаж, шахрайство, крадіжки, шарлатанство і т. п.);

- фізичним насильством (війни, збройні конфлікти, масові заворушення, розбій, бандитизм, тероризм, захоплення заручників тощо);

- вживанням речовин, які негативно діють на психічний і фізичний стан організму людини (наркоманія, алкоголізм, паління);

- з масовими захворюваннями (СНІД, венеричні захворювання, інфекційні захворювання і т. п.);

- з суїцидами.

3. Масштабами подій: локальні, регіональні, національні, глобальні.

4. Організацією: випадкові, навмисні.

5. Статеві-віковими ознаками: характерні для дітей, молоді, жінок, літніх людей тощо

6. Збитком – матеріальний, моральний.

7. Величиною збитку – граничний, значний, незначний.

8. Характером впливу – активні, пасивні та інші.

Соціальні або громадські небезпеки за своїм характером неоднорідні. Загальною

особливістю, яка їх об'єднує є те, що загроза не буває індивідуальною. Дане твердження можна розглянути на прикладі наступних соціальних небезпек:

Наркоманія – одна з найпоширеніших соціальних небезпек. Характеризується високим рівнем залежності людини до наркотичних речовин та низьким відсотком людей, яким вдалося вилікувати хворобу. Індивід, що вживає наркотики, перебуває у стані постійної потреби вживання наркотичних речовин, відсторонений від реального життя. Крім значної шкоди власному організму, в разі відсутності коштів здатний до шантажу, крадіжок, як результат існують високі ризики психічного та фізичного насильства, захворювань для родичів хворого.

Алкоголізм – захворювання, що характеризується залежністю від спиртних напоїв, поступовою психічною деградацією, сполученою з появою низки специфічних захворювань. Істотно страждає периферична і центральна нервова система хворого. Не поодинокими є випадки фізичного насильства, на пізніх стадіях протікання хвороби – шантажу, крадіжок. Оточення хворого наражається на психічне насильство, як з боку хворого, так і суспільства.

Соціальна небезпека венеричних захворювань, таких як СНІД, гонорея, сифіліс полягає у швидкому поширенні і загрозі здоров'ю та життю не тільки безпосередньо хворих, але і людству в цілому. Крім усього іншого, часто хворі приховують від оточуючих правду щодо стану свого здоров'я, безвідповідально вступають з ними у статевий зв'язок, поширюючи тим самим інфекцію величезними темпами.

Отже, кожен із нас щодня зустрічається з різноманітними небезпеками. Соціальні небезпеки є досить поширеними у суспільстві та можуть нести катастрофічні наслідки. До основних причин їх виникнення належать низький духовний, культурний та матеріальний рівні людей.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпін'я : ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.
2. Дзьобань О.П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (теоретико-методологічний аналіз): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософ. наук: 21.03.01. К., 2005. URL: <http://librar.org.ua/load.php>
3. Желібо Є. П., Пічі В. М. Безпека життєдіяльності : навч. посібн. для студ. вищ. закл. освіти України I – IV рівнів акредитації / за ред. Є. П. Желібо і В. М. Пічі. Львів ; К. : «Каравела» ; Львів : "Новий Світ-2000", 2002, 327с.
4. Ляш О. І. Наукові передумови ідентифікації категорії «соціальна безпека регіону» *Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Економічні науки* 2010. Вип. 7. Ч. 3. С. 37–62.
5. Краус Н. М. Соціальна безпека на різних рівнях економічної агрегації *Економіка і регіон*. 2013. № 5. С. 189–193.
6. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності : навч. посібн. Суми : Видавництво «Університетська книга», 2000. 540 с.
7. Подольська Є.А. Назаркін П.О. Новий сенс й інноваційні способи забезпечення соціальної безпеки. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Соціологія і політичні науки*. 2015. Т. 20. Вип. 2. С. 19–25.
8. Сиченко О.О. Соціальна безпека в системі національної безпеки держави *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер. : Державне управління*. 2012. Т. 186. Вип. 174. С. 34–38.
9. Т. Мальтус, Дж. Кейнс, Ю. Ларін. Антологія економічної думки URL: http://old.niss.gov.ua/book/Antolohiia_Ekonomichnoi_Dumky/index.htm.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Шпилька М. М.
м. Полтава*

Цивільна безпека одна з найважливіших функцій держави. Від неї залежить безпека населення, стійкість функціонування найважливіших елементів економіки. В даний час головна особливість її полягає в здійсненні заходів щодо захисту населення не тільки від небезпек військового часу, а й від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру в мирний час. Це підвищує соціальну значимість цивільної безпеки її